

Austatud lugeja!

Teie ees olev Juridica number on kaanest kaaneni täis suurepäraseid artikleid. Kui ma valiksin ühe mõtte neist välja, teeksin liiga mitte ainult teise mõtte autorile, vaid sellesama autori teisele mõttele. Kui otsida nende artiklite ühisnimetajat, siis ilmselt oleks selleks Paloma Krõõt Tupay mõte: „Juriidiline täpsus ja meetoodika ei ole õigusteaduslik edevus.“ See on midagi palju enamat.

Edevusest kirjutan sel korral minagi. See võis olla siinkirjutaja 16. sünnipäev, kui otsustasime ühikatoas maha mängida järgmise mängu. Igaüks sai lehe, millel oli ühe külalise nimi. Lehe ühele küljele tuli kirjutada, mida arvad sellest inimesest head ja teisele – mida halba. Siis tuli leht voltida ja anda järgmisele edasi, kuni ring sai täis. Mina kui sünnipäevalaps lugesin kogu kirjapandu ette. Ehk siis: kes mida kirjutab, teadsin vaid mina (eeldusel, et tundsin käekirja ära). See oli karm mäng, mõnigi sai haiget. Ülikoolis, piinlik tunnistada, oli meil tavaks teha inimeste edetabeleid. Ei, mitte „nende“ omi, vaid meie omi – ka me ise olime selles tabelis. Kord tõusid, kord langesid. Enamasti oli nii, et kui olid tabeli koostamise juures, oli su koht kõrgem. Aga oli ka neid, kes ka tagaselja olid vaat et alati kõrgel kohal.

Absurdne, et ma sellistest laste mängudest kirjutan, on nii? Ei kirjutaks, kui tänapäeval ei mängiks neid mängu kogu maailm. Poes kassaaparaadi kõrval on tagasiside tabloo, teate küll – näopiltidega, millel suu erinevat moodi kõver. Helistasid panga infoliinile? Postkasti potsatab tagasiside küsimustik. Lugesid netist artiklit? Kohe selle all on 10-palli skaala: kas loetud artikkel vastas ootustele? Andsid ülikoolis loengut? Ainekursuse lõppedes saad üliõpilaste tagasiside.

Olen ühe korra seda tagasisidet lugenud. Sain teada, et ma üldiselt meeldisin üliõpilastele. Hurraa?

Cicero ütleb, et voorusel on omane inimesi enda poole võita. Kahekordne võit: olen tubli inimene ja meeldin teistele. 2000 aastat hiljem ei kahelda ilmselt selles väites, sest püüame ju tänagi teenida teiste lugupidamist tarkuse, heatahtlikkuse, tasakaalukusega jne. Aga pahatihti on see vaid fassaad. Ühel hetkel eesriie langeb ja mink kas võetakse maha või pudeneb.

Miks me püüame kõigest näida? Sest tubliks inimeseks saada on väga raske. „[M]e ei ela täiuslike ja laitmatult tarkade, vaid selliste inimeste hulgas, kelle puhul on juba suurepärase, kui voorus neis heiaastub [...]“¹ Kes rasket enesearengu teed käia ei taha, ei oska või ei suuda, peab leppima vähema toetajate hulga või haarama kosmeetikakoti järele. Igaüks ise valib.

Tänapäeva ühiskonnas enam mitte. Enamik meist on palgatöötajad, kui tööandja tahab meeldida, siis töötajal tuleb meeldida. Küsigem siiski – kas vanast heast viisakusest enam ei piisa? On neil vahet? On. Juhan Liivi sõnadega: „Kes meeldida tahab, peab roomama.“ Euroopalik arusaam viisakusest jätab põlved puhtaks.

Selge on see, et ükski õppejõud ei peaks üliõpilaste ees roomama. Aga tsirkust tegema? Näiteks sellepärast, et mängulises atmosfääris jäävad teadmised paremini külge? Lasteaiakasvatajad on seda aastaid teadnud.

Aga äkki me alahindame mitte ainult tudengeid, vaid üldse nooremata generatsiooni? Mis siis kui nad tegelikult tahavad suureks saada? Kui ka nemad ei taha mängida seda meeldimise-mängu, aga mis teha – õppeinfosüsteem kohustab? Lihtne oleks nüüd lõpetada lausega, et ebaviisakust ei õigusta miski. Aga juba Sokrates olevat öelnud: enne, kui vastad küsimusele, kas halvale võib halvaga vastata, mõtle hoolega järele. Sest see on üks tähtsamaid küsimusi üldse.

Katrin Prükk

¹ Marcus Tullius Cicero. Kohustustest. Ilmamaa 2007, lk 24.